

LES VI

6.1 Inleiding

In deze les beginnen wij met de behandeling van het werkwoord. Wij willen geleidelijk alle tijden van het werkwoord in het Grieks langs lopen. Regelmatige werkwoorden hebben één stam die de basis vormt van alle vormen in alle tijden. Aan deze stam worden uitgangen en soms voorvoegsels toegevoegd. Wij geven u telkens de uitgangen van een bepaalde tijd in een overzicht weer, na de voorbeelden.

In deze les willen wij u de vormen van de o.t.t. laten zien. O.t.t. wordt in grammaticaboeken 'praesens' genoemd. In die boeken wordt ook aangegeven of het om activum of passivum (lijdende vorm) gaat. Wij bedoelen met o.t.t. altijd activum. De lijdende vorm komt pas veel later in de cursus ter sprake.

Wij geven telkens het volgende na een werkwoordsvorm aan: persoon, enkel- of meervoud, tijd, van welk werkwoord de vorm komt. Er zijn twee manieren om een werkwoord weer te geven: 1ste p. ev. o.t.t. of hele werkwoord o.t.t. Dit verschilt per woordenboek, concordantie enzovoort. Wij hebben ervoor gekozen de 1ste p. ev. o.t.t. weer te geven.

6.2 Voorbeelden uit het Nieuwe Testament met vormen van de o.t.t.

ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω	Ik leid Hem tot jullie naar buiten. (Joh. 19: 4)	ἄγω- 1ste p. ev. o.t.t. v. ἄγω- ik leid, ὑμῖν- (3de nv.v. ὑμεῖς) voor jullie, αὐτὸν- (4de nv. v. αὐτός- hij) hem, ἔξω-(naar) buiten
τί σου λεγεις περι αὐτου;	Wat zegt u over Hem? (Joh. 9: 17)	τί-wat, λεγεις- 2de p. ev. o.t.t. v. λεγω- ik zeg, περι- (+ 2de nv.) aangaande, over, αὐτου- 2de nv. v. αὐτός- hij
τω σαββατω ου λυει τον βουν αουτου;	Maakt hij op de sabbat zijn rund niet los? (Luc. 13: 15)	τω σαββατω- (3de nv. v. tijd) op de sabbat λυει- 3de p. ev. o.t.t. v. λω- ik maak los, τον βουν- 4de nv. ev. v. βους (mnl.)- rund, αουτου- 2de nv. ev. v. αὐτός- hij, geeft hier een bezitsrelatie aan: 'van hem'
λεγει αυτω	Hij zegt tot hem. (Matt. 4: 6)	λεγει- 3de p. ev. o.t.t. v. λεγω- ik zeg, αυτω- 3de nv. ev. v. αὐτός: 'aan, tot hem'
ἡμεῖς δε ὀφειλομεν εὐχαριστεῖν τω θεῷ παντοτε περι ὑμων	Maar wij moeten God altijd danken over jullie. (2 Thess. 2: 13)	ὀφειλομεν- 1ste p. mv. o.t.t. v. ὀφειλω- ik moet, ik ben verplicht, εὐχαριστεῖν- hele werkwoord o.t.t. v. εὐχαριστεω- (+ 3de nv.) ik dank, παντοτε- altijd
δια τί λυετε;	Waarom maken jullie (het) los? (Luc. 19: 31)	δια τι-waarom (lett. vanwege wat), λυετε- 2de p. mv. o.t.t. v. λω- ik maak los

και λουουσιν αυτον	En zij maken het los. (Marc. 11: 4)	λουουσιν- 3de p. mv. o.t.t. v. λω- ik maak los, αυτον- 4de nv. ev. mnl. v. αυτος- hij 4 ^{de} nv. ev. mnl. omdat het naar πωλος, een mannelijk woord, verwijst (zie vers 2)
--------------------	--	---

De uitgangen van de onvoltooid tegenwoordige tijd zijn dus:

- ω
- εις
- ει
- ομεν
- ετε
- ουσι(ν)

6.3 Overzicht van de vervoeging van λεγω met persoonlijke voornaamwoorden

εγω	λεγω
συ	λεγεις
αυτος	λεγει
ημεις	λεγομεν
υμεις	λεγετε
αυτοι	λεγουσιν

6.4 Overzicht van de verbuiging van αυτος- hij (mannelijk enkelvoud) en van υμεις- jullie

U zag in de voorbeelden alle naamvallen van het mannelijk enkelvoud van αυτος. Wij geven u de naamvallen overzichtelijk op een rij. Ook geven wij u alle naamvallen van υμεις. In de voorbeelden kwam u al twee naamvallen tegen.

1ste nv.	αυτος	υμεις
2de nv.	αυτου	υμων
3de nv.	αυτω	υμιν
4de nv.	αυτον	υμας

6.5 Een belangrijk accent

U zag in de voorbeelden het woordje τι. Wij geven van dit woord het accent weer, aangezien er ook een woord τι is, zonder accent. Er is sprake van een betekenisverschil. τι betekent wat? Het is een vraagwoord. In de meeste talen is het kenmerk van een vraag het stijgen van de toon. Het is dan ook niet vreemd dat in het Grieks het vraagwoord een acutus krijgt (accent dat toonstijging aangeeft). τι betekent 'iets'. Het is een onbepaald voornaamwoord.

Later in de cursus zult u woorden zien als τις- wie? tegenover τις- iemand. Ook daar gaat het om een vraagwoord met accent en een onbepaald voornaamwoord zonder accent.

6.6 Huiswerk

- a) Vervoeg αυτος in het meervoud naar analogie van het lidwoord.
- b) Vervoeg ημεις naar het voorbeeld van υμεις.
- c) Vervoeg εγω in de o.t.t.

d) Vertaal de volgende eenvoudige zinnen met vormen van de o.t.t.

1. βλέπει τον Ἰησοῦν.
2. οὐκ ἀκούετε;
3. ἐν παση ἐκκλησίᾳ διδάσκω.
4. ἄλλα καθευδῆι.
5. γραφομέν ὑμῖν.
6. τον Ἰησοῦν γινώσκω.
7. καὶ ἔξαιφνης κραζει.
8. οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα;
9. οὐδεν κακον εὕρισκομεν.
10. καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν.

βλεπω- ik zie, δ'Ιησους- Jezus, ἀκουω- ik hoor, διδάσκω- ik onderwijs, καθευδω- ik slaap, γραφω- ik schrijf, γινώσκω- ik ken, ἔξαιφνης- plotseling, ταῦτα- 4de nv. mv. onz. 'die dingen', οὐδεν (onz.)- niets, κακον- 4de nv. ev. onz. (hoort bij οὐδεν) v. κακος- (bijvoeglijk naamwoord) slecht, κωφος (mnl.)- dove (1ste nv. mv. κωφοὶ), κραζω-ik schreeuw, εὕρισκω- ik vind

Extra huiswerk: Als u zinsontleding geleerd hebt op school, ontleedt dan de Griekse zinnen van deze les. [Probeer onderscheid te maken tussen zinsontleding en woordontleding!]

6.7 Nieuwe woorden

ἄγω	- ik leid
αὐτός	- hij
ἔξω	- (naar) buiten
τί	- wat?
λεγω	- ik zeg, spreek
περι	- (+2de nv.) aangaande, over
σαββατον (onz.)	- de sabbat
λυω	- ik maak los
βους (mnl.)	- het rund
ὀφειλω	- ik moet
εὐχαριστεω	- (+ 3de nv.) ik dank
παντοτε	- altijd
δια	- (+ 4de nv.) vanwege
δια τί	- waarom?
πωλος (mnl.)	- ezelsveulen
βλεπω	- ik zie
δ'Ιησους	- Jezus
ἀκουω	- ik hoor
διδάσκω	- ik onderwijs
καθευδω	- ik slaap
γραφω	- ik schrijf
γινώσκω	- ik ken
ἔξαιφνης	- plotseling
ταῦτα	- die dingen

οὐδεν (onz.)	- niets
κακος	- (bijvoeglijk naamwoord) slecht
κωφος (mnl.)	- dove
κραζω	- ik schreeuw
εὕρισκω	- ik vind

6.8 De achtergrond van het Nieuwe Testament: De Romeinse Overheersing II

In een provincie was gewoonlijk ook een Romeinse troepenmacht gelegd. Zo'n macht legerde zich voornamelijk in steden die onder direct Romeins bestuur stonden of waar een Romeins bestuurder zijn residentie had. Een Romeinse legermacht bestond uit legioenen. Een legioen bestond uit tien afdelingen van 600 man. Over elke groep van honderd man had een centurio ('hoofdman over honderd') de leiding. Het Griekse woord voor centurio is ἑκατοναρχος / ἑκατοναρχης (ook letterlijk 'leider over honderd'). Slechts drie keer in het Nieuwe Testament wordt het woord κεντυριων (Marc. 15: 39, 44, 45) gebruikt. Eigenlijk is dit woord eenvoudig het Latijnse centurio geschreven in Griekse letters. Deze centurio's worden regelmatig in het Nieuwe Testament genoemd (bijvoorbeeld de hoofdman bij het kruis: Matth. 27: 54, Marc. 15: 39, 44, 45, Luc. 23: 47; genezing van een dienstknecht: Matth. 8: 5- 13, Luc. 7: 1- 10; Cornelius: Hand. 10: 1- 48; ingrijpen tijdens Paulus' verblijf in Jeruzalem: Hand. 21: 32; 22: 25, 26; 23: 17, 23). Uit deze tekstplaatsen kunnen wij opmaken dat zich in elk geval een Romeinse legermacht bevond in Jeruzalem, in Caesarea (Καισαρεια- Καισαρ = keizer!) en in Kapernaum. Behalve van centurio's wordt ook melding gemaakt van soldaten. Het Griekse woord voor soldaat is στρατιωτης. Wij treffen ze bijvoorbeeld aan rondom de stadhouder Pilatus (Matth. 27: 27, Marc. 15: 16), als wacht bij het graf van Christus (Matth. 28: 12) en in het boek Handelingen (bijvoorbeeld Hand. 23: 23).

NOTITIES: